

Sommaren 2021, en resa i tiden.

Så tiden går. Vi får bara hålla oss fast så att vi inte ramlar av i svängarna. Sommaren är tyvärr bara en kortare tid av året, och ändå är det då man skall fixa allt. I alla fall när det mesta man har är utanför husets väggar. Fördelen med denna kallare årstid, som årligen påtvingas oss, är att man då får tid till att sammanfatta sommaren, och därmed kanske hålla kvar tiden en stund. Utöver det löser man korsord, matar katten och planerar för nästa ”utesäsong”. Och som pensionär kan man dessutom fly kylan till förmån för ett varmare land.

Känner mig nöjd med sommaren, trots att jag inte fick tid att jobba med huset. Men jag fick gjort allt som var utestående på fyra av mina fem samlarbilar, fick också fart på tre f. d. hopplösa gräsklippare och mycket annat. Husvagnen blev klar i fjol. Släpvagnen och motorcykeln föregående år.

Hann också med en rundresa i västerled med min dotter Ronja. Resan tog oss genom Storuman, Tärnaby, Mo i Rana, Namsos, Trondhjem, Dombås, Åndalsnes, upp Trollstigen och ner till Geiranger, Alvdal, Tynset och hem.

Resans första övernattnings genomfördes i en mysig campingstuga i Storuman. Det regnade, men allt är trevligt, bara det är sommar. Vi var utrustade med både ett tält och sovsäckar, som reserv att ta till vid svårigheter med logi.

Dagen efter stannade vi vid en bensinmack i Tärnaby. Första gången jag kom denna väg, för och med egen maskin, var 1970. Det var på en 350cc's motorcykel från 1953. Den var svart, men hette Tiger, enligt tillhörande papper. På motorn stod det Panter, och hastighetsmätaren hette Svalan. Jag hade köpt motorcykeln veckan innan av en ytligt bekant, efter ett sommarjobb på en nu, och sedan länge, nedlagd pappersmassfabrik utanför Sundsvall. På resan norrut hade jag noterat att motorn drog mycket olja. I ett därför nödigt oljepåfyllarärende svängde jag in på macken i Tärnaby, och när jag drog in kopplingen, stannade motorcykeln direkt. Ingen broms behövdes. En medelålders man kom gående mot mig från ett grannhus, och sa att jag nog måste fylla på olja i växellådan också, inte bara i motorn. Mycket riktigt. Växellådan visade sig vara rykande torr. Har senare tänkt på den mannens observationsförmåga, och funderat på tillfälligheterna.

En sådan händelse glömmar man inte, och jag frågade nu efter mannen, som i min minnesbild hade ett tunt rödaktigt hår. Blev förtald att det måste ha varit Lindgren, han som ägde macken på den tiden, men som nu var död. Det var synd, för jag hade så gärna berättat för honom om resten av den resan. Hur ramen, under styrhuvudet, hade gått av femtio mil senare, eftersom avsaknaden av stötdämparolja i framgaffeln inte var kompatibelt med den gropiga grusväg, som då utgjorde stora delar av E6. Jag skulle ha berättat för honom hur jag därefter, med ett rep, hade lyckats knyta ihop motorcykelns 160 kg och, tack vare nödens försyn och ännu en tillfällighet, bara behövde rulla försiktigt ner mot en färja, som tog mig till en båtverkstad i Lödingen på Vesterålen (Lofoten). Jag skulle också ha berättat hur jag den påföljande natten blev tvingad till att försöka sova vid vägkanten, mitt i ingenstans, med hjälmen kvar på huvudet pga. myggen. Motorn drev inte motorcykeln längre. Som oerfaren 18-åring hade jag litat naivt på att en nyinköpt motorcykel skulle kunna köras ett par hundra mil. Men nya erfarenheter stod i kö, och med motorcykeln lutande mot en fjällvägg lyckades jag i den tidiga morgonsolen, med primitiva verktyg ”obducera” motorcykeln och på plats lära mig att det fanns en kedja mellan motorn och växellådan, transmissionskedjan. Den hade gått av, eftersom den också saknade olja. Jag pusslade ihop den kruttorra stackars kedjan provisoriskt

och fortsatte. Efter besöket hos mina morföräldrar, blev det tåget tillbaka, både för mig och motorcykeln. Allt detta skulle jag, nu 51 år senare, ha berättat för Lindgren om han bara hade hållit sig kvar i livet. Jag skulle också ha berättat för honom att resan färgade resten av mitt liv med en insikt om att de flesta problem går att lösa. Men, skulle jag tillägga; Jag har antagligen inte lärt mig så mycket, med tanke på allt som den insikten har utsatt mig för.

Det är tråkigt att folk dör. Jag skakar det tillfälligt av mig och tar mig tillbaka, för att skapa nya minnen under denna sommarens ”tidsresa”, och fortsätter i den nästan trettio år gamla Ford Mondeon, med en befriande oberörd Ronja vid min sida.

I Umfors strax efter Tärnaby stannade vi vid en gård som mina föräldrar hade övernattnat i, året innan jag kom till. De hade tagit några bilder med sina värdar. Mha. dessa foton, Google Maps' streetview, och två veckors resande över datorskärmen fann jag stället för något år sedan. Mina föräldrar hade pratat om denna övernattning. Och de försökte en gång, utan att lyckas, hitta igen denna plats vid en senare resa. Vet inte varför jag fastnade för historien om en övernattning i en ladugård, men det kändes roligt att nu själv stå där de gamla bilderna hade tagits. Allt man gör handlar inte bara om att skapa fysiska värden, och de som nu bor där var mycket förstående. Hade ju också korresponderat med de tidigare, och fått reda på att paret på de gamla bilderna var döda sedan länge.

Vid gränsen blev jag godkänd för inresa mha. mitt ”covidpass”. Ronja, och många andra där vid gränsen måste däremot låta sig testas innan vi fick fortsätta. Två övernattningar senare, först i Korgen och därefter i Namsos, vid Atlantkusten, kom vi fram till Inderøy i norra delen av Trondhjemsfjorden. Där tänkte jag finna platsen till en liten s.k. ”husmans”-stuga på gården Vang. Det var nämligen två bröder, som lämnade denna stuga år 1791, för att grunda den lilla landsby i Nord-Norge, som min mor kom ifrån, ca tio mil norr om Narvik. Bröderna skulle egentligen längre inåt landet, men fastnade där pga. svåra vinterförhållanden, sades det. Jag hjälpte min mor att finna den här platsen på Inderøy i början av 1990-talet. Men det är skrämmande så fort tiden går. ”Far” och ”farfar” Vang var redan döda. Den nu regerande sonen Vang tog oss upp till den tidigare husmansplatsen. Där hade det också skett ett generationsskifte. Den vid förra besöket, lille pojken, var den ende som kom ihåg mig. Han hade nu tagit över och drev ett mycket stort jordbruk. Vi blev väl mottagna av alla, inklusive några närgångna kvigor, och jag fick med mig en sten som minne från den grund husmansstugan stått på.

Följande övernattning gjordes i en campingstuga med utsikt över den södra sidan av Trondhjemsfjorden. Dagen efter, och några mil senare, var vi i Sticklestad, där jag gjorde försök till att undervisa Ronja i historia. Ett nytt försök gjordes utanför Nidarosdomen inne i Trondhjem.

Från Trondhjem körde vi nästan non-stop via Dombås till Åndalsnäs, för en övernattning nära havet som skyttade mellan några hus. Morgonen efter körde vi in till hamnen i centrum. Där låg två mötande båtar som trafikerade den kända hurtigruten, som Ronja glatt kunde relatera till från skolan. Härifrån styrde vi, på vår hemväg, mot Trollstigen och Geiranger. Det blev någon timme på vardera ställe, och dagsljuset var på väg att blåsas ut, när vi till slut kom till Alvdal i Österdalen. Jag sa därför till Ronja att vi får titta till vår avlägsne släkting, Per Randmel, och innehavaren av den gård som en del av vårt DNA härstammar från, en annan gång. Jag hade hjälpt min mor att finna denna gård sommaren 1980, för att då bl. a. informera vår nyfunne släkting om att det hade gått bra för hans förfaders bror, min morfars farfar, han som hade rest norrut till det relativt ”nyöppnade” Nord-Norge för ett och ett halvt århundrade

sedan. Han hade nämligen övertagit en stor del av arealerna, efter nybyggarna, bröderna från Inderøy.

Eftersom det alltså var för sent för ett besök, tog jag med mig Ronja till kyrkogården nära järnvägsstationen i Alvdals centrum, för att i stället visa henne gravarna till våra förfäder, som ligger direkt vid ingången. Men där låg nu också den nämnde Per. Han som inte ens var 50, när jag och min mamma fann honom. Men tiden går, som nämnt, fort, och folk dör. Vi var verkligen för sent ute med denna resa i gamla spår. Kvar är bara platserna, kompletterade med nya gravstenar. Detta är skrämmande, man påminns om sin egen dödlighet och lämnas med funderingar över hur man använder tiden, som inte tycks räcka till. Vi skyndade vidare till Tynset för resans sista övernattning, och vidare hemåt dagen efter.

Resan, som tog en vecka, kan nog klassas som självisk och styrd av min egen nyfikenhet. Men som ursäkt kan jag visa till mitt ansvar för Ronjas ”utbildning”. Ser det också som att det vore respektlöst mot våra förfäder att ignorera dem och deras strävanden. Att känna till hur historiska skeenden på både nationell och internationell nivå har styrt våra förfäder och därmed vår egen tillkomst, kan också vara berikande.

Lyckligtvis förhindrade Ronjas telefonabonnemang henne tillgång till internet i Norge, så kanske något av det jag förmedlade fastnade. T.ex. att hon och jag, för vår existens, har att tacka både en flykt från tyskarna i Norge 1942, och en värmländsk skogsarbetare som på 1870-talet kom norrut ifm. den nya och kraftigt framväxande sågverks- och pappersindustrin i Sundsvallsområdet. Och hundra år senare tjänade jag alltså ihop till ”Tigern” på en av dessa fabriker.

Man kan filosofera och se det som att vi alla är kuggar eller olja i samma maskineri som både håller ihop världen, och som förbinder historiens djup med framtiden. Vi har förpliktelser och möjligheter inom en given ram, där sidan av ramen som pekar mot framtiden lyckligtvis är öppen. Klyschan om att vi är vår egen lyckas smed är därför sann. (Att man också är sin egen olyckas smed, har jag tyvärr en diger erfarenhet av.) Dagens ungdom sägs, i större utsträckning än tidigare generationer, slita med psykiska problem. Rotlöshet är kanske en förklaring, och ett medvetandegörande om ovanstående skulle i så fall kunna hjälpa.

Jag besparar Ronja från mina funderingar. Det är ju så att från barn och fulla riskerar man att få höra sanningen. Ronja var i 7-årsåldern, när jag stod och diskuterade med en kamrat. Hon ryckte otåligt i den hand, som jag försökte hålla henne kvar med. Sedan fick jag höra;

-Pappa, det är så tråkigt att höra på dig! Det är värre än att borsta tänderna i hundra år!

Resan är inte illustrerad med några bilder, eftersom de bästa och mest levande bilderna som du kan relatera till, finns i ditt huvud.